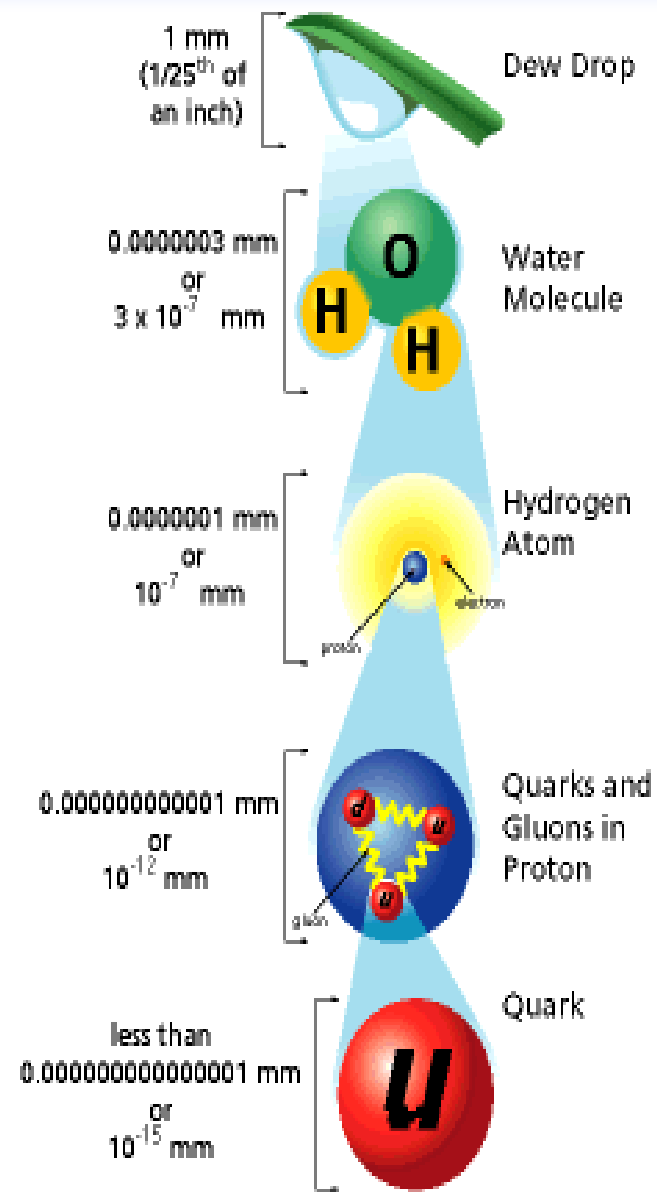

Makrosvět, mikrosvět

Karel Smolek

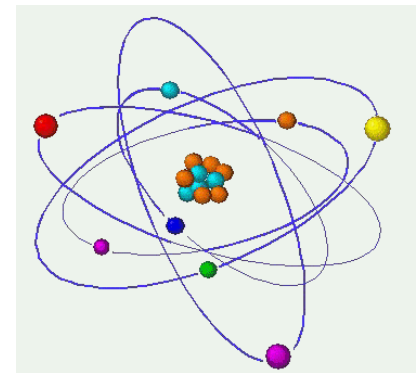
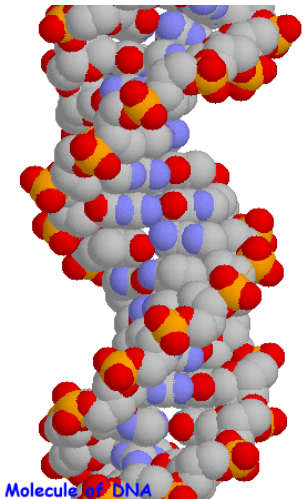
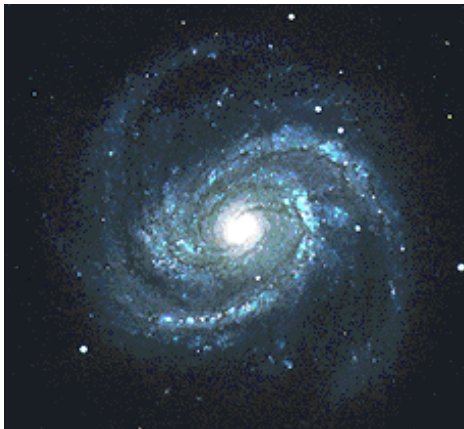
Ústav technické a experimentální fyziky, ČVUT

Z čeho je svět složen?

Makrosvět a mikrosvět

Rozměrové a hmotnostní škály v našem světě

Člověk

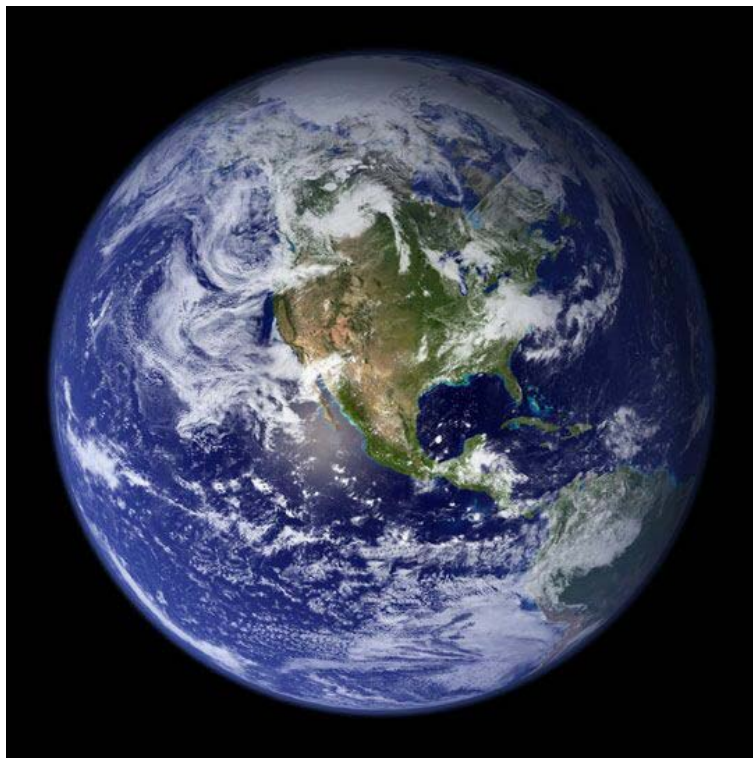
- Velikost ~ 1m
- Hmotnost ~ 10 kg

Země

- Velikost 12 756 km
- Hmotnost $6 \cdot 10^{24}$ kg

Vzdálenost Země - Měsíc

384 000 km

= 1 sv. s

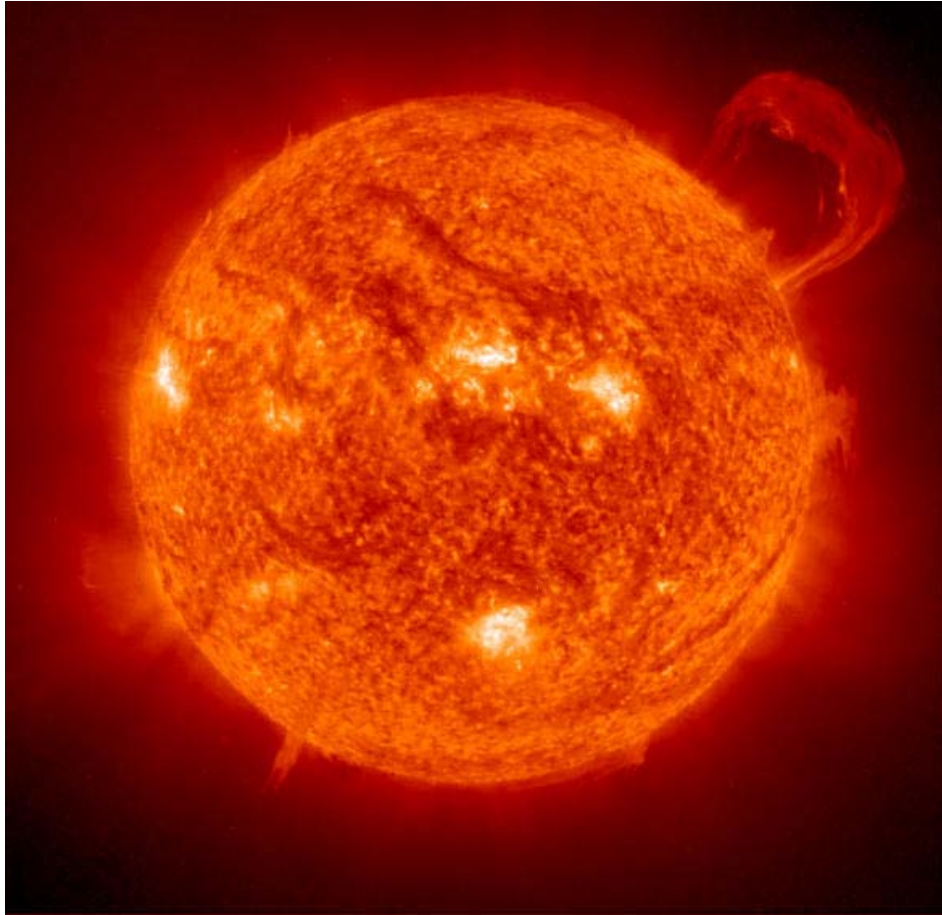

$7 \cdot 10^{22}$ kg
3 476 km

Světelná sekunda – vzdálenost, kterou světlo urazí za jednu sekundu.

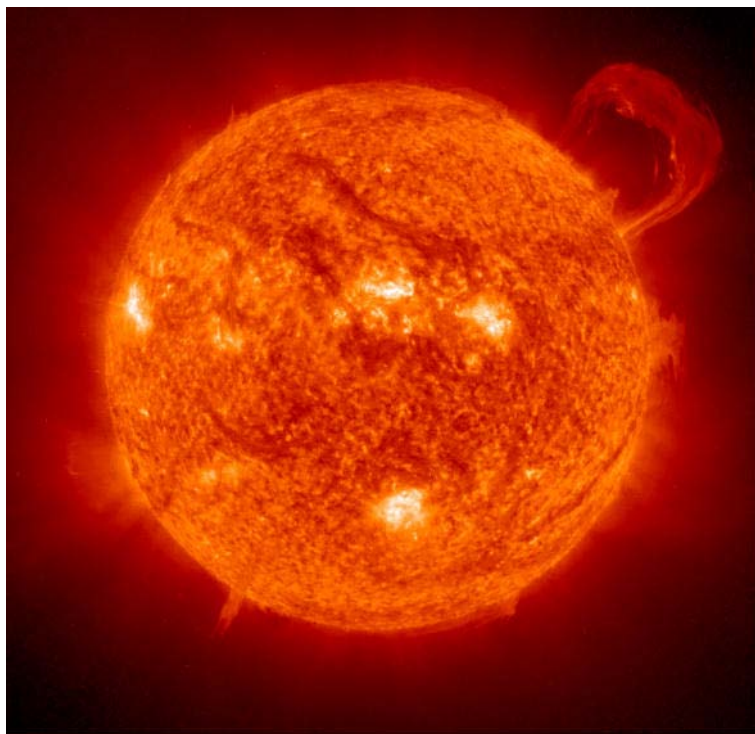

Slunce

- Velikost 1 400 000 km
- Hmotnost $2 \cdot 10^{33}$ kg

Vzdálenost Země - Slunce

150 000 000 km

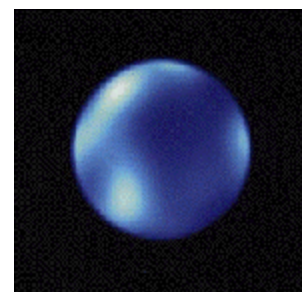
= 8 sv. min

Vzdálenost Země - Pluto

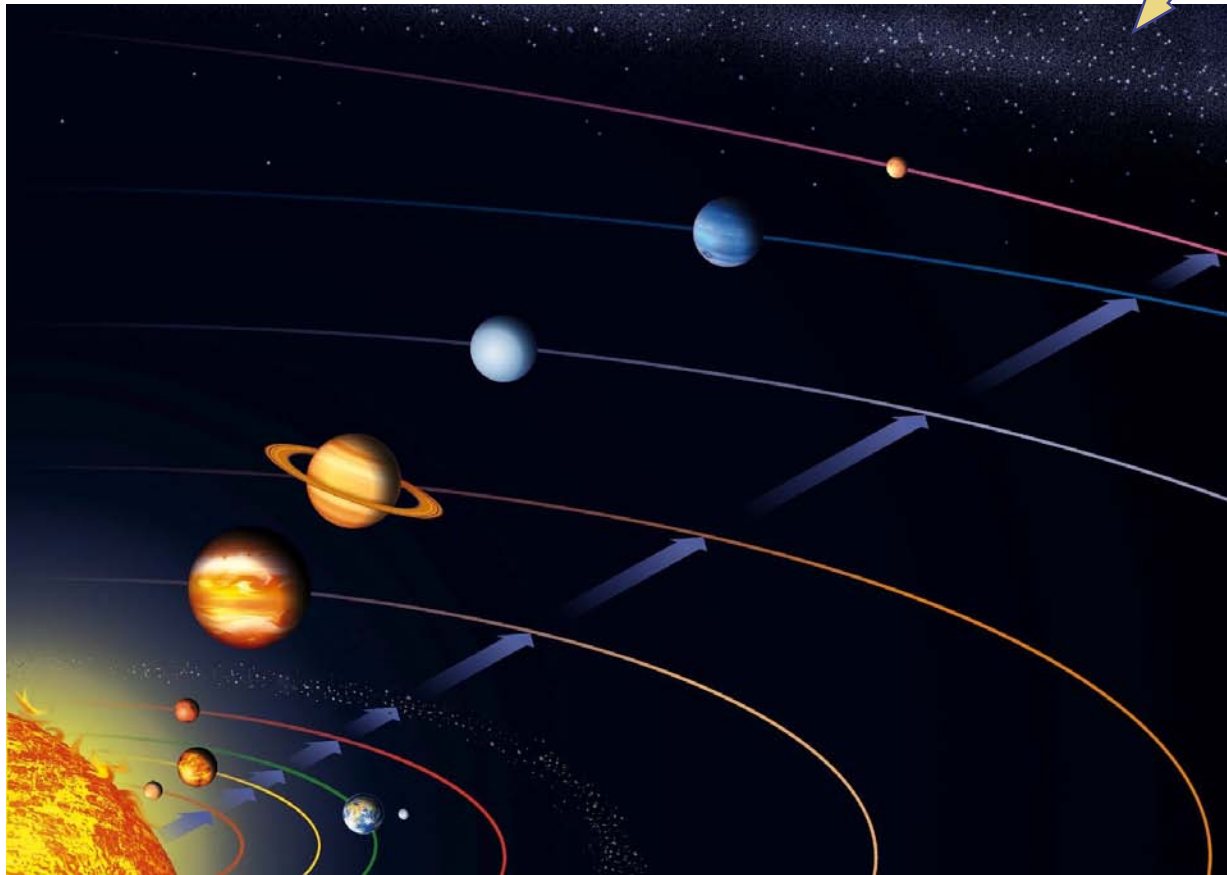

$6 \cdot 10^9$ km
= 5.5 sv. h

2 390 km

Sluneční soustava

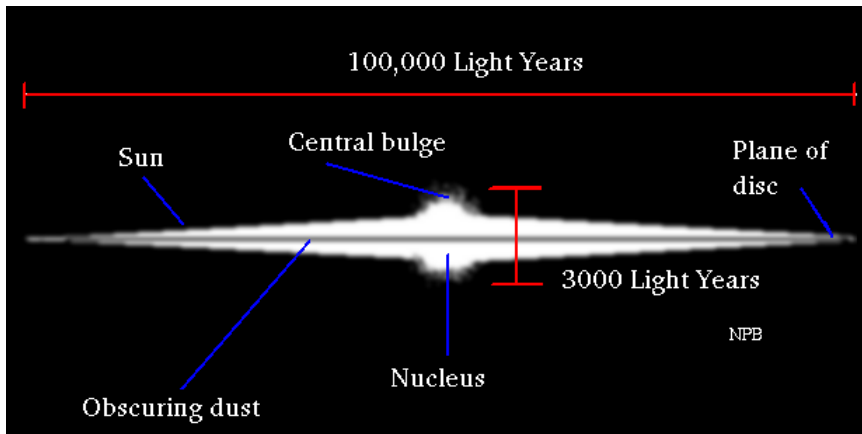
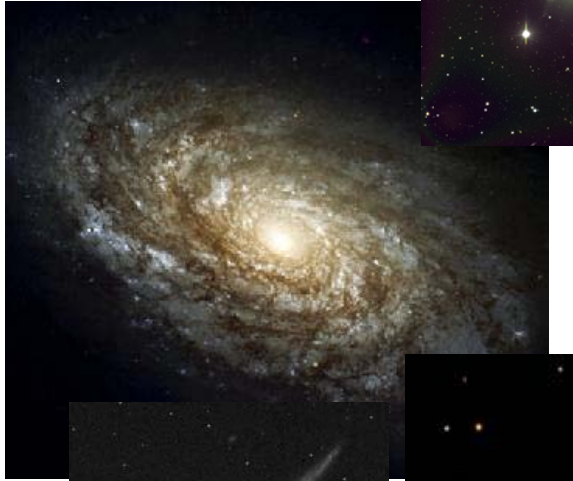

Oortův oblak

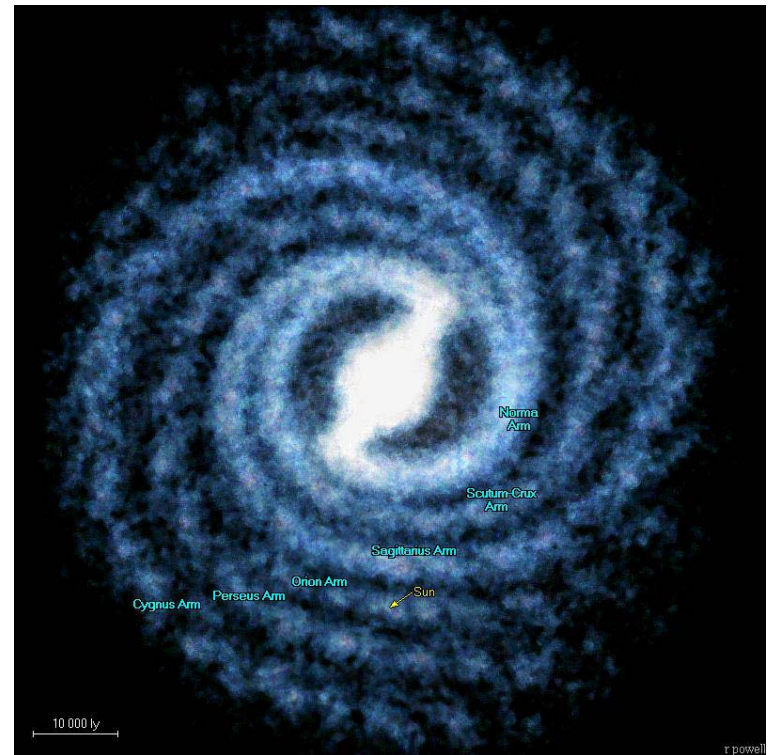
- Velikost 10^{12} km
= 1 sv. měsíc

Galaxie

Naše Galaxie

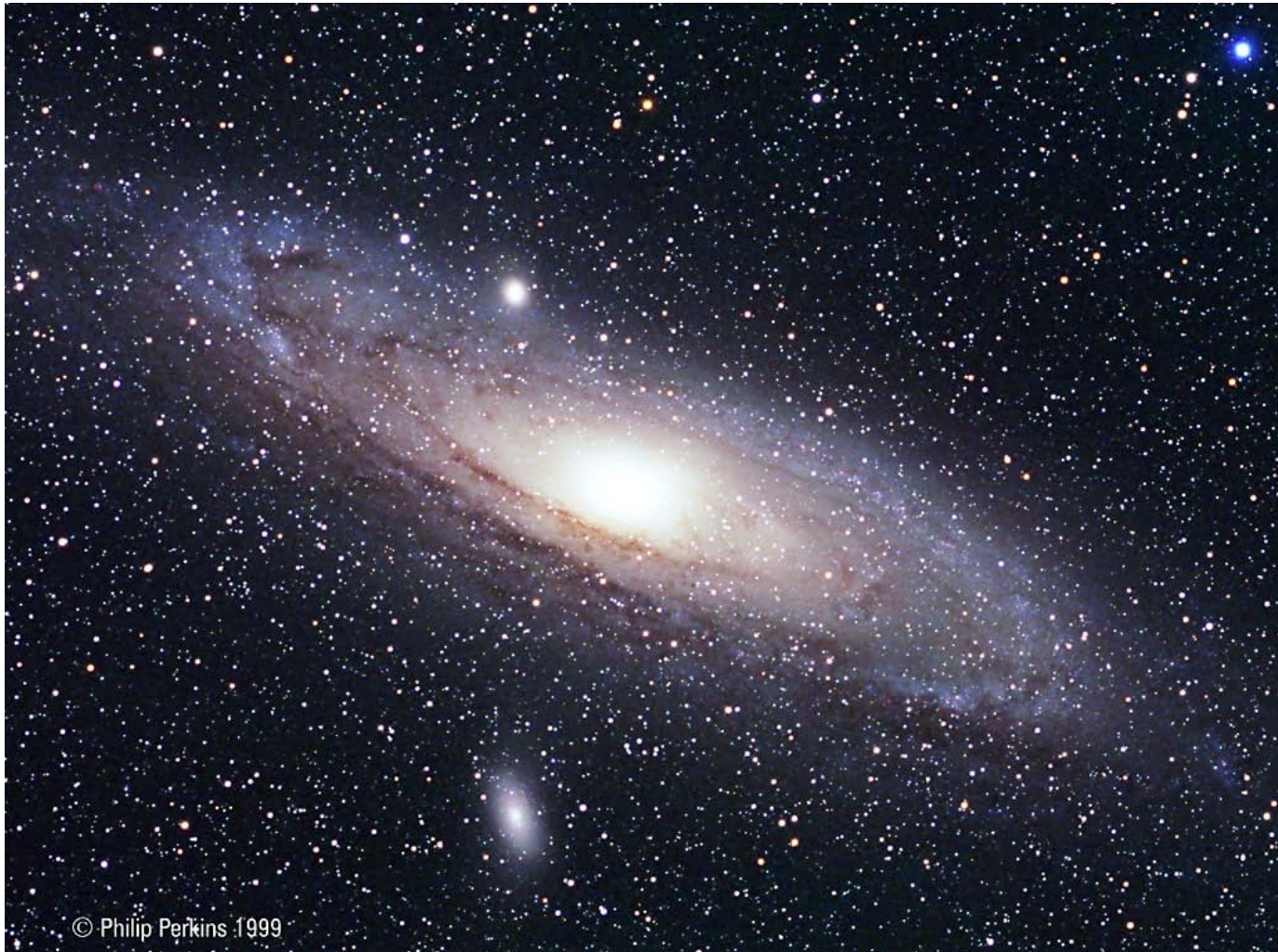

- 200 miliard hvězd
- 100 000 x 30 000 sv. let
- Perioda oběhu Slunce: $225 \cdot 10^6$ let

Vzdálenost od galaxie M31 v souhvězdí Andromedy

- Nejdálčenější objekt viditelný pouhým okem
- Vzdálená $2 \cdot 10^6$ sv. let

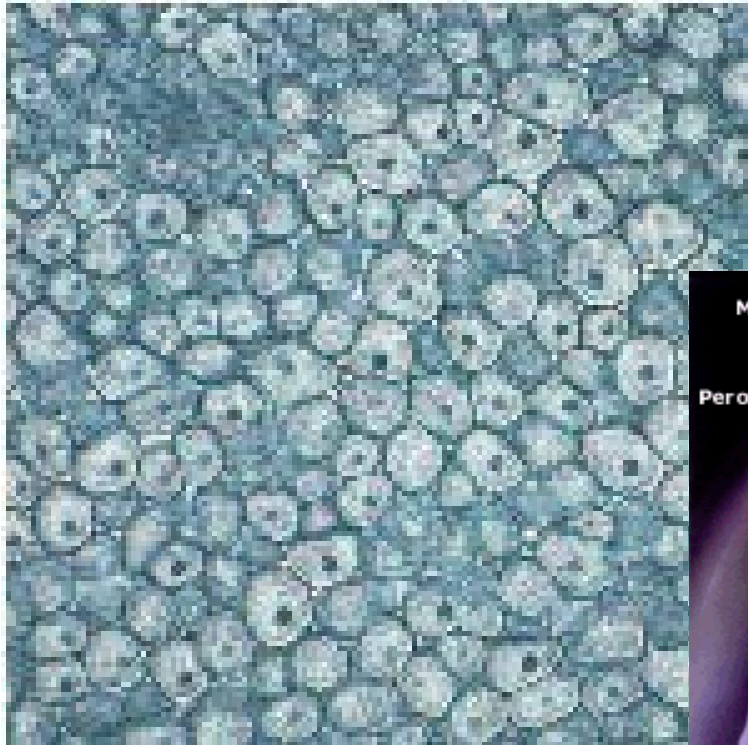
Pozorovaný vesmír

Velikost $3 \cdot 10^{10}$ sv. let

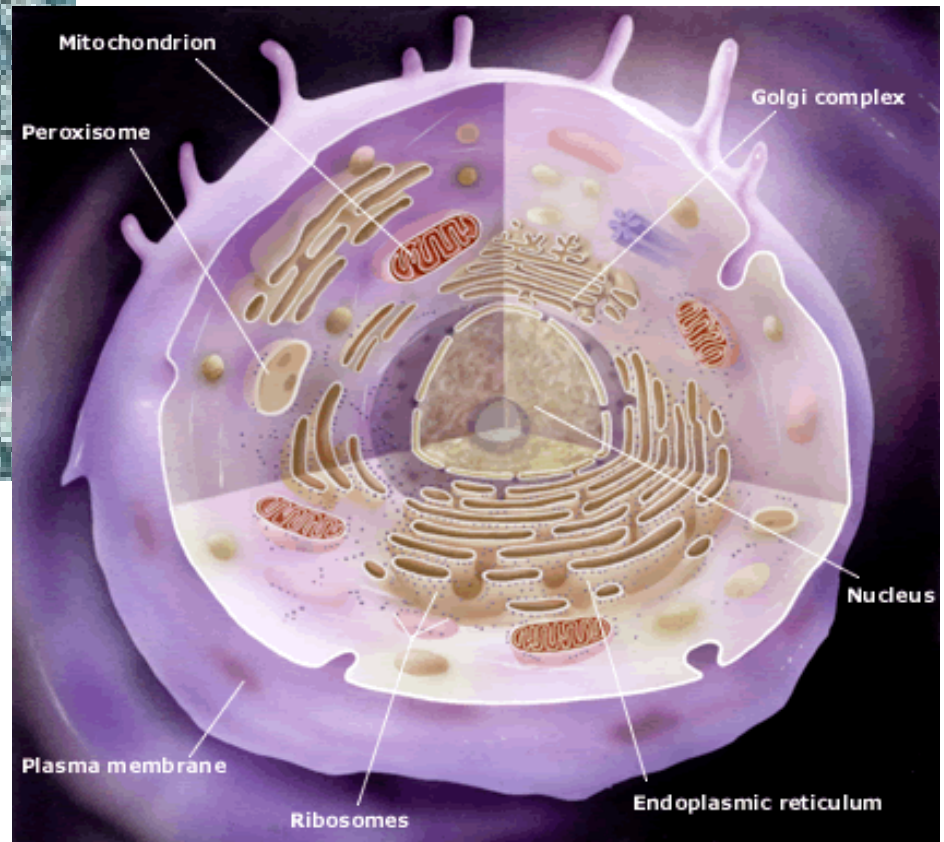

Buňka

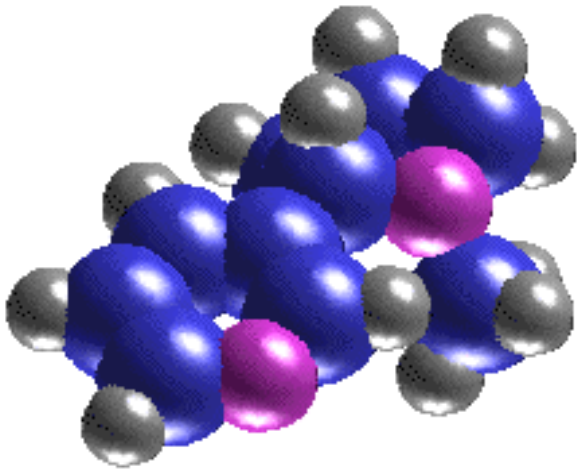

Velikost 0.01 mm

Molekula

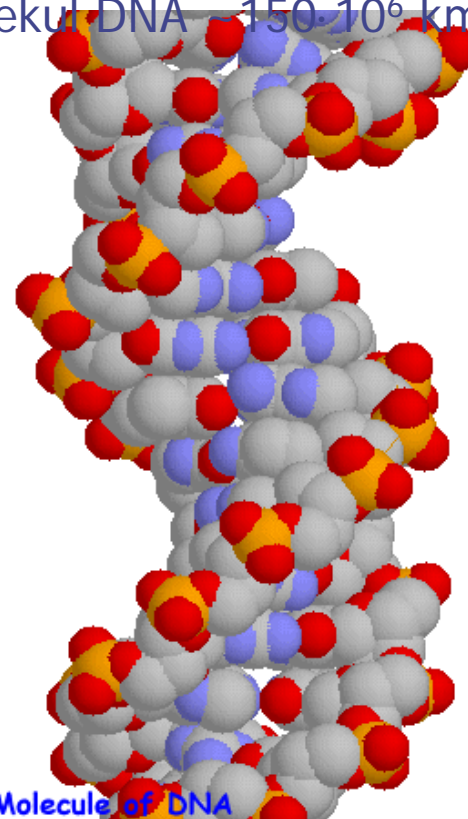
Velikost 10^{-9} m

Molekula DNA

- Její struktura objevena r. 1953
- James Watson a Francis Crick
- Délka lidské DNA v jedné buňce ~ 3 m, celkem $50 \cdot 10^{12}$ buněk, celková délka všech

molekul DNA $\sim 150 \cdot 10^6$ km

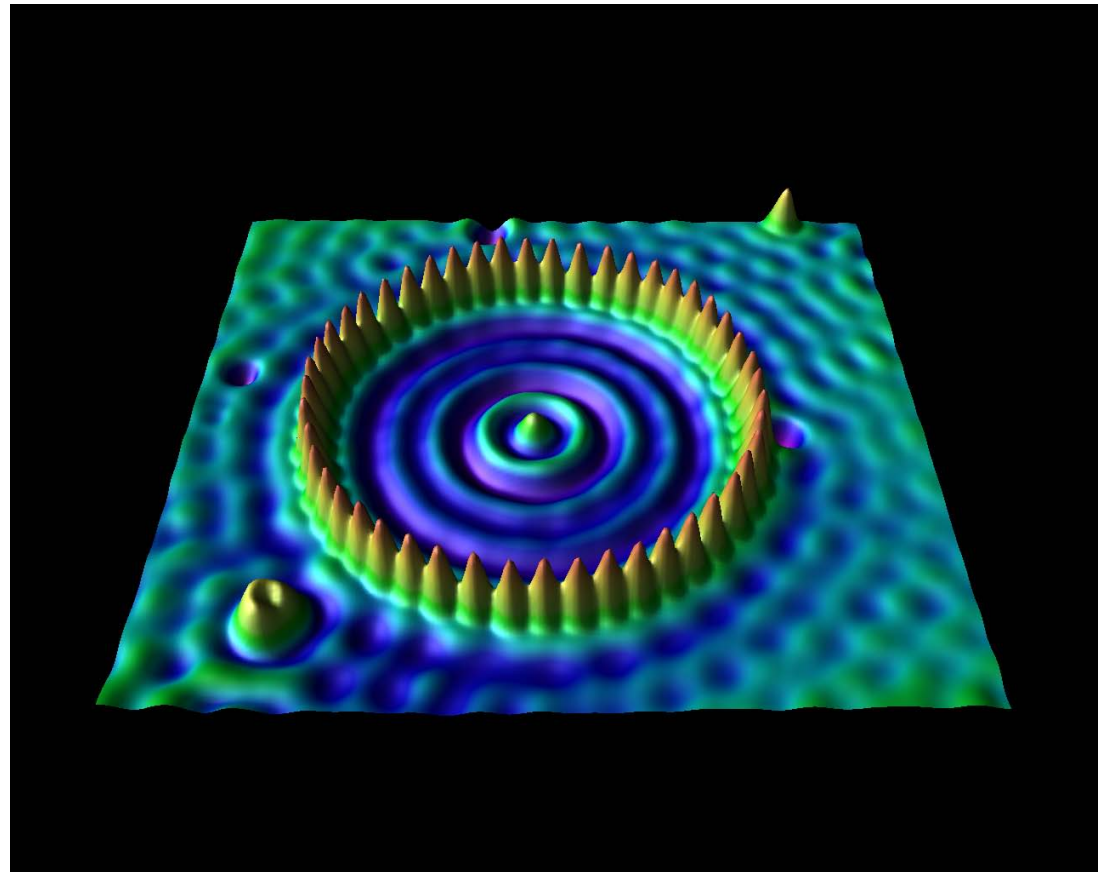
@Rothamsted Experimental Station, 1997, 1998

Molecule of DNA

Atom

Velikost 10^{-10} m

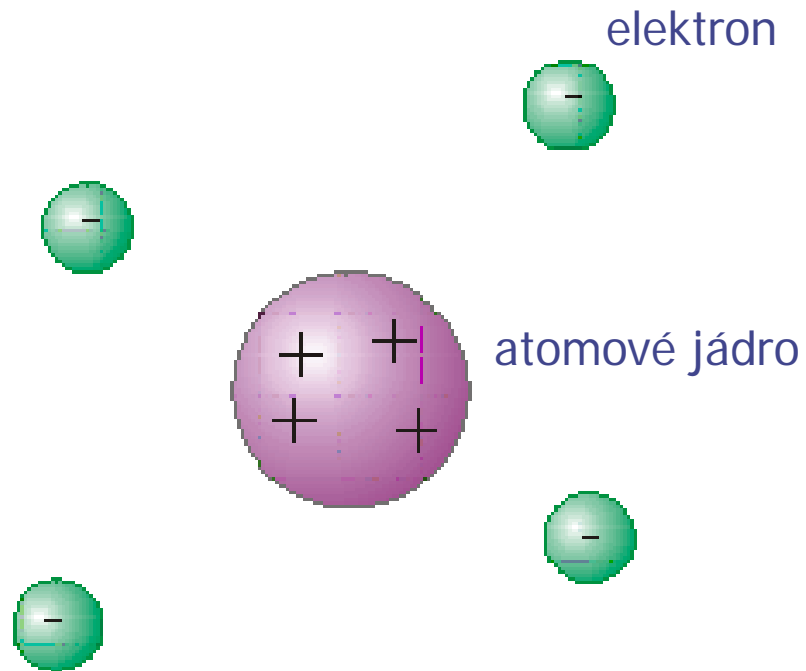
Atom kolem roku 1900

48 atomů železa na měděném podkladu vytváří strukturu o velikosti $71.3 \cdot 10^{-10}$ m. Snímek pořízený rastrovacím tunelovým mikroskopem v laboratoři IBM.

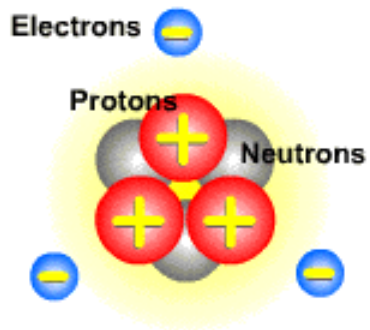
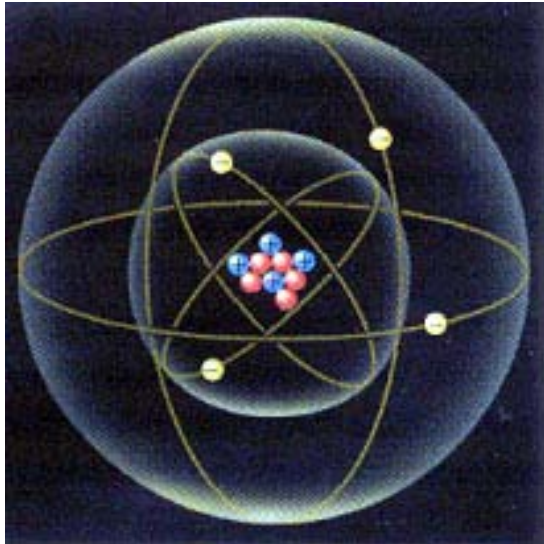
Atomové jádro

- Velikost 10^{-14} m
- Desetitisícina velikosti atomu

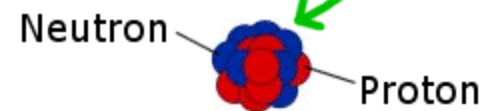
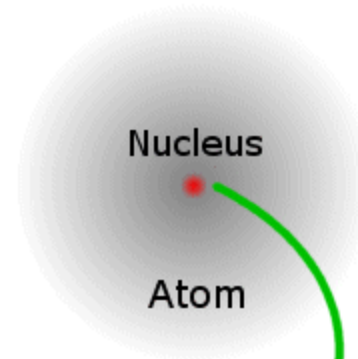
Nukleon

- Velikost 10^{-15} m

- proton
- neutron

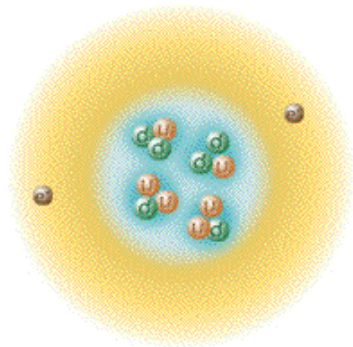
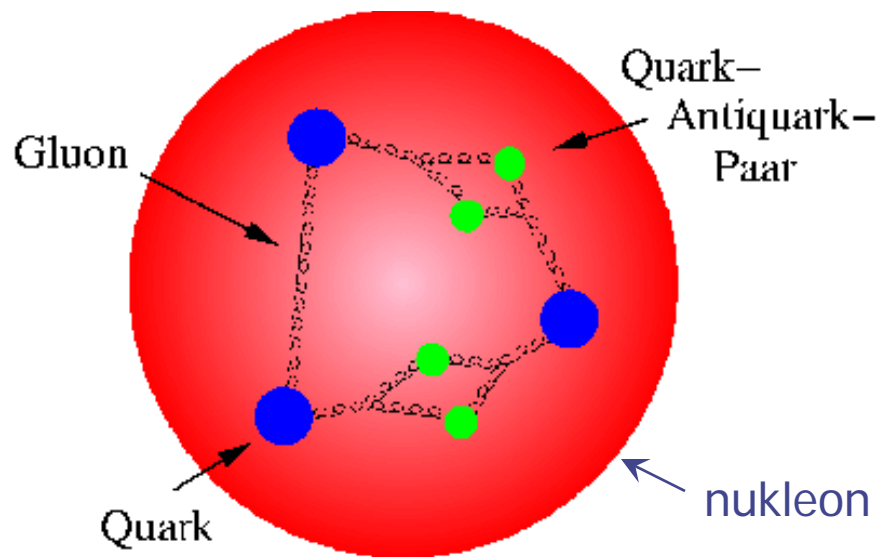
10^{-8} cm

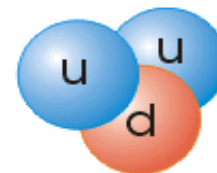
10^{-12} cm
Atomic nucleus

Kvark

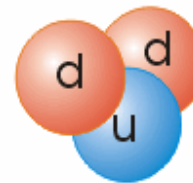
- Velikost 10^{-18} m

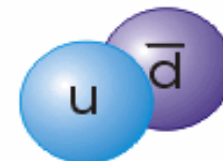
The Proton

The Neutron

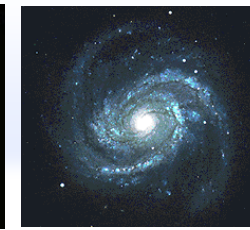

The Pion

Shrnutí

- Pozorovaný vesmír
- Vzdálenost naší Galaxie od g. v Andromedě (M31)
- Galaxie
- Světelný rok
- Sluneční soustava (Oortův oblak)
- Vzdálenost Slunce-Pluto
- Vzdálenost Slunce-Země
- Vzdálenost Země-Měsíc
- Země
- **Člověk**
- Buňka
- Molekula
- Atom
- Atomové jádro
- Nukleon
- Kvark
- Struna (?)

10^{26} m ($3 \cdot 10^{10}$ ly)

10^{22} m ($2 \cdot 10^6$ ly)

10^{21} m (10^5 ly)

10^{16} m (1 ly)

10^{15} m (1 lm)

10^{13} m (5 lh)

10^{11} m (8 lmin)

10^8 m (1 ls)

10^7 m (0.04 ls)

10^0 m

10^{-5} m

10^{-9} m

10^{-10} m

10^{-14} m

10^{-15} m

10^{-18} m

10^{-35} m

